

ה"ת 9070/04/23 - יוסף נחמני נגד משטרת ישראל אגף התנועה מחוז ירושלים

בית משפט השלום בירושלים

ה"ת 9070-04-23 נחמני נ' מדינת ישראל

בפני	כבוד השופט ציון סהראי
מבקש	יוסף נחמני באמצעות ב"כ עו"ד רות קוליאן
נגד	משטרת ישראל אגף התנועה מחוז ירושלים באמצעות פקד
משיבה	חנוך גסנר

החלטה

בפני בקשת המבקש להשבת רכב מסוג טויוטה קורולה מ.ר. 12294001 אשר נתפס על ידי המשיבה ביום 19.3.23 (להלן: "הרכב"). ערכו של הרכב הינו כ - 85,000 ₪.

העובדות בקצרה:

- ביום 19.3.23 נהג המבקש ברכב. בדגימת שתן שמסר המבקש ונבדקה בבדיקה ראשונית נמצא "סם מסוכן/תוצר חלוף חומרים של סם מסוכן מסוג קוקאין, אופיאטים, מתדון ובנזודיאזפינים".
- בעקבות ממצאי הבדיקה הראשוניים, החליטה המשיבה לתפוס את הרכב מכוח הוראות סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט - 1969 (להלן: "הפקודה"), וזאת לצורך אפשרות חילוטו בהתאם להוראות סעיף 39 לפקודה.
- יצוין, כי כנגד המבקש תלויים ועומדים שני כתבי אישום בעבירות דומות מהשנה האחרונה (תיק שמספרו 6983-09-22 בגין עבירה לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה (נוסח חדש), תשכ"א - 1961 נהיגה בשכרות סמים; תיק שמספרו 13661-11-22 בגין עבירה לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה סירוב למתן דגימת שתן/דם לאיתור סמים).
- המבקש לא השלים עם תפיסת הרכב והגיש בקשה להשבתו.

טיעוני הצדדים:

בפי המבקש 3 טענות:

4. **הראשונה**, הנוהל המשטרתי מכוחו נתפס הרכב איננו תקף מאחר ומדובר בנוהל המהווה, כך לשיטתו, תקנה בת פועל תחיקתי שלא פורסם ברשומות, וזאת בניגוד לפקודת הפרשנות [נוסח חדש]. (נוהל אח"מ 300.10.04 - חילוט כלי רכב בעבירות תעבורה - להלן: "**הנוהל**"). אי פרסום הנוהל ברשומות מחייב ביטולו, כך טוען המבקש.
5. **השניה**, אף אם הנוהל המשטרתי מכוחו פעלה המשיבה תקף, הרי שיש לפרשו באופן המקל עם המבקש, פרשנות המחייבת שחרור הרכב. לטענת המבקש, הפרשנות המוצעת על ידו מחייבת כי לאדם ממנו נתפס הרכב תהיה, לכל הפחות, הרשעה באחת העבירות בהן הועמד לדין, ולא די רק בקיומם של 3 תיקים תלויים ועומדים. מאחר והמבקש טרם הורשע בעבירות המיוחסות לו, הרי שלא היה מקום לתפוס את הרכב.
6. **השלישית**, אין מקום להתנות שחרור הרכב בכפוף להפקדה כספית בשיעור 30% מערך הרכב (כפי שעותרת המשיבה) ויש להסתפק ברישום צו איסור דיספוזיציה בלבד. זאת, הן לנוכח תכליות התפיסה והן לנוכח נסיבותיו האישיות החריגות. המבקש טוען, כי הוא נכה המקבל קצבת נכות ומשכורתו נמוכה. לטענתו, דרישה להורות על הפקדה כספית משמעותית תסכל את אפשרות השבת הרכב לרשותו.
7. המשיבה טענה, כי פעלה לתפוס את הרכב מכוח הוראות סעיף 32 לפקודה, בהתאם להוראות הנוהל. לטענתה, בפסק הדין שניתן **בבש"פ 3434/21 יוסף אלנאשף נ' מדינת ישראל** (כבוד השופטת ד' ברק-ארז) נקבע כי סעיף 32 לפקודה מאפשר תפיסת כלי רכב לצורך אפשרות חילוטו בעתיד מכוח סעיף 39 לפקודה אף כאשר מדובר בעבירות תעבורה.
8. לטענת המשיבה, הנוהל מנוסח באופן ברור. התיבה "**נתפס נוהג בשכרות בפעם השלישית**" איננה מחייבת כי תהיה לחובתו הרשעה בעבירות אלה, ודי בכך שלחובתו 3 תיקי מב"ד בפרק זמן של 5 שנים (מב"ד - תיקים פליליים פתוחים שטרם ניתן בהם פסק דין - ממתין לביור דין).
9. המשיבה לא התנגדה לשחרור הרכב בתנאים, כפי הקבוע בנוהל:
- א. הפקדת סך השווה בערכו ל - 30% משווי הרכב;
- ב. שעבוד פוליסת הביטוח של הרכב לטובת משטרת ישראל;
- ג. התחייבות המבקש לחדש את הביטוח המקיף לרכב;
- ד. רישום צו איסור דיספוזיציה במשרד הרישוי;
- ה. רישום שעבוד ברשם המשכונות;

ו. התחייבות המבקש למסירת הרכב למשטרה ככל ובית המשפט יורה על חילוטו.

10. כאמור, המבקש הסכים לתנאים האמורים, למעט סכום ההפקדה. לטענתו, נוכח הנכות ממנה הוא סובל ומצבו הכלכלי הרעוע אין זה מוצדק לחייבו בהפקדת סך של כ - 25,500 ₪ המהווה 30% מערך הרכב. עוד טען, כי מאחר ותכלית ההפקדה לא נועדה לשמר ערכו של הרכב אלא אך להבטחת אפשרות חילוטו, די בקביעת תנאים שאינם מחייבים הפקדה כספית.

דין והכרעה:

האם הנוהל מהווה תקנה בת פועל תחיקתי:

11. סעיף 17 לפקודת הפרשנות קובע, כי תקנה בת פועל תחיקתי מחייבת פרסום ברשומות ותוקפה מיום פרסומה ברשומות. לטענת המבקש, הנוהל מהווה תקנה בת פועל תחיקתי, ומאחר ולא פורסם ברשומות, דינו בטלות.

12. לא אוכל לקבל את הטענה.

13. כבר נקבע, כי תקנה בת פועל תחיקתי תיחשב כזו אם מתקיימים בה שני אלו:

א. ההוראה קובעת נורמה משפטית ומביאה לידי שינוי במשפט הנוהג במדינה;

ב. ההוראה היא בבחינת "נורמה כללית או מופשטת" המופנית אל הציבור כולו או לפחות אל חלק בלתי מסוים ממנו;

[ע"פ 213/56 הועמ"ש נ' אלכסנדרוביץ פ"ד יא(2) 695, 701; ע"מ 9187/07 לוזון נ' משרד הפנים, (פורסם בנבו); י. זמיר הסמכות המנהלית כרך ב (תשנ"ו) 927; ר. הר זהב המשפט המנהלי הישראלי (תשנ"ז) 181.

14. לטעמי, הנוהל איננו מהווה תקנה בת פועל תחיקתי, שכן הוא לא קובע נורמה משפטית שהביאה לידי שינוי במשפט הנוהג במדינה. מדובר במסמך המגדיר מדיניות איכיפה אחידה המבוססת על נורמה משפטית קיימת - הלוא היא הפקודה.

15. שני הצדדים צירפו החלטות שונות של בתי משפט בערכאות השונות מהן עולה, כי משטרת ישראל פעלה ופועלת לבקש חילוט כלי רכב המעורבים בביצוע עבירות תעבורה חמורות. מכאן ניתן ללמוד, כי תפיסת כלי רכב בעבירות תעבורה לצורך חילוטו בעתיד מכוח הוראת סעיפים 32 ו - 39 לפקודה מהווה נורמה משפטית קיימת המבוססת על הפקודה. הדבר אף נקבע בעניין אלנאשף שהובא לעיל.

אם כן, לא זו בלבד שמדובר בנורמה משפטית קיימת על פי חוק, אלא ניתן אף להיווכח כי המשטרה פעלה ופועלת מכוח אותה נורמה משפטית. קביעת נהל משטרי המגדיר את הנסיבות בהן תפעל המשטרה לתפוס כלי רכב מכוח הוראות סעיף 32 לפקודה איננה מהווה יצירת נורמה משפטית המביאה לידי שינוי במשפט הנהג במדינה, שכן סמכות זו הייתה קיימת עוד קודם לכן. לכל היותר, ניתן לומר כי יש בכך משום קביעת אמות מידה אשר המשטרה מחילה על עצמה בבואה לפעול לאכיפת חוק קיים, על מנת לקיים את חובתה המנהלית לפעול באופן סדור ושוויוני באכיפתה של נורמה משפטית קיימת - היא החוק.

16. יש להבחין בין קביעת מדיניות אכיפה של נורמה משפטית קיימת, כפי שנעשה בנהל, לבין קביעת נורמה משפטית. מהאמור לעיל עולה, כי הנהל איננו מהווה תקנה בת פועל תחקירי המחייבת פרסומה ברשומות לצורך כניסתה לתוקף.

משכך, עתירת המבקש להשבת הרכב בשל טענה זו נדחית.

פרשנות הנהל:

17. כאמור, המבקש טען כי יש לפרש את הנהל כך שניתן יהיה לתפוס את רכבו לצורך חילוט אך ורק לאחר שהורשע, לפחות פעם אחת, בעבירה מהעבירות בהן נחשד, וזאת בנוסף לשני תיקים תלויים ועומדים (מב"דים) בעבירות דומות.

18. לטענת המשיבה, הנהל ברור, ולא ניתן לפרשו רק באופן אותו מציע המבקש. לטענתה, אין הכרח כי תנאי לתפיסת רכב בעבירות מסוג זה יחייב הרשעה אחת לפחות בעבירות אלה.

19. למען הנוחות אביא את נוסח הנהל בהחלטה זו:

תחת הכותרת "**קריטריונים לשקילת חילוט**" נכתב: "**מי שנתפס נוהג בשכרות בפעם השלישית במרוצת חמש שנים**".

תחת הכותרת "**הערות**" נכתב: "**נתפס נוהג בפעם השלישית - מי שלחובתו תיק מב"ד ו/או הרשעה לרבות בסירוב למתן דגימת שתן או דם או דגימת אור נושף, או בנהיגה בשכרות לפי תוצאות בדיקת שתן או דם או בדיקת דגימת נשיפה, או בנהיגה תחת השפעת משקאות משכרים/סמים**" (הדגש אינו במקור - צ.ס.).

20. בתמצית - על פי הנהל, "נתפס נוהג בפעם השלישית" הוא "מי שלחובתו תיק מב"ד ו/או הרשעה".

21. לא אוכל לקבל הפרשנות המוצעת על ידי ב"כ המבקש. כאמור, עיון בנהל מעלה, כי התיבה "**נתפס נוהג בפעם השלישית**" מוגדרת באופן הבא: "**מי שלחובתו תיק מב"ד ו/או הרשעה**". כלומר, די בהתקיימות אחד התנאים על מנת שהנהג יכנס להגדרת "נתפס נוהג בפעם השלישית".

22. הפרשנות אותה מציע המבקש מחייבת ניסוח אחר לחלוטין. למעשה, הפרשנות המוצעת על ידי המבקש מחייבת מחיקת התיבה "או" והותרת "ו" החיבור.

23. מאחר והפרשנות המוצעת על ידי המבקש משנה את התוכן המילולי של הנוהל, לא אוכל לקבלה. השימוש בשילוב "ו/או" מחייב שימוש ב-"ו" החיבור בנפרד ושימוש בתיבה "או" בנפרד. לפיכך, מבחינה לשונית אין חובה כי תהיה למבקש הרשעה בעבירות המיוחסות לו כתנאי לתפיסת הרכב בהתאם להוראות הנוהל.

24. אף מהבחינה התכליתית לא מצאתי כי הפרשנות המוצעת על ידי המבקש היא הפרשנות האפשרית היחידה. על פי הקבוע בפקודה, הסמכות לתפוס רכב שבוצעה בו עבירה איננה מוגבלת לכך שיבוצעו על ידי בעליו של הרכב 3 עבירות קודמות, או שיורשע בעבירה כלשהי כתנאי לכך. על כן, קביעת נוהל משטרתי המגדיר מדיניות אכיפה המחייבת 3 תיקי מב"ד בעבירות בהן חשוד המבקש כתנאי לתפיסת הרכב לצורך אפשרות חילוטו בעתיד איננה מנוגדת לפקודה, ואף מיטיבה עם המבקש, שכן היא קובעת רף אכיפתי מקל מזה הקבוע בפקודה.

25. בנסיבות אלה, אף טענת המבקש לגבי הפרשנות הראויה לנוהל נדחית.

הצורך בהפקדה כספית להבטחת אפשרות החילוט:

26. למעשה, הצדדים מסכימים כי יש מקום לשחרר את הרכב לשימוש המבקש, אולם חלוקים לגבי היקף ההפקדה הכספית אותה יהיה על המבקש להפקיד כתנאי לשחרור הרכב לשימוש. המשיבה עתרה להפקדה בשיעור 30% משווי הרכב. שווי הרכב עומד כל כ - 85,000 ₪, כך שסכום ההפקדה לו עותרת המשיבה עומד על כ - 25,500 ₪.

27. לאחר ששמעתי את טענות הצדדים מצאתי לחייב את המבקש בהפקדת סך של 10,000 ₪ להבטחת אפשרות חילוטו.

28. מחד, אכן מנהג משפט ארצנו במספר רב של החלטות ופסקי דין מתנה שחרור רכב התפוס למטרת חילוטו בהפקדת סך השווה ל - 30% מערכו (אם כי קיימים לא מעט מקרים בהם שוחררו כלי רכב בהפקדות נמוכות משיעור זה - אף כאלה אליהם הפנתה המשיבה בטיעוניה). מאידך, יש לבחון את תכלית ההפקדה, מצבו הכלכלי של בעל הרכב ולהתאים את סכום ההפקדה לנסיבותיו הקונקרטיות של המבקש שבפני.

29. מאחר ושוכנעתי, כי מדובר במבקש המצוי בקשיים כלכליים, נכה המתקיים, בין היתר, מקצבת נכות, הזקוק לרכב לצורך התניידותו, כאשר מנגד תכלית ההפקדה לא נועדה להבטיח שמירת ערכו של הרכב אלא הבטחת מסירתו לידי המשיבה, ככל ויחולט. בשים לב לסיכויי החילוט, הרי שבאיזון שבין הצורך להבטיח אפשרות חילוט הרכב אל מול הפגיעה בקניינו של המבקש (הצורך להפקיד סכום במזומן, אף אם לתקופה קצובה פוגע בקניינו של אדם), מצאתי לחייב את המבקש בהפקדת סך של 10,000 ₪ לצורך הבטחת אפשרות חילוטו.

30. בעניין זה מצאתי להדגיש, כי מטרת ההפקדה לא נועדה להבטיח שמירה על ערך הרכב, שכן אין המדובר בחילוט רכב שמטרתו ליטול מהעברין את פירות עבירתו. עניין זה, כשהוא מצטרף לנסיבותיו האישיות של המבקש, מצדיק הפקדה מדודה החורגת במידה מסוימת מהמקובל.

31. עיון בבש"פ 537/23 אמיר ח'יר נ' מדינת ישראל אליו הפנתה המשיבה לתמיכה בטענותיה מלמד, כי באותו עניין הסתפק בית המשפט העליון בהפקדה בשיעור של 15% משווי הרכב התפוס, כתנאי להחזרתו לחשוד. יש לזכור, כי רישום צו איסור דיספוזיציה על הרכב, כמו גם שעבוד פוליסת הביטוח המקיף מונעים כל אפשרות להברחת הרכב על ידי המבקש.

32. מצאתי אף ממש בפסקי הדין אליהם הפנתה ב"כ המבקש מהם עולה, כי הסיכוי לחילוט רכבו של המבקש בתום ההליך, ככל ויתקיים, איננו גבוה במיוחד, אם כי עניין זה מסור לשיקול דעת הערכאה שתדון בבקשת החילוט, ככל ותוגש.

33. לפיכך, באיזון שבין תכלית התפיסה, נסיבותיו האישיות של המבקש (העובדה כי מדובר בנכה המתקיים, בין היתר, מקצבת נכות, הנזקק לרכב), שוויו של הרכב והסיכוי כי יחולט בסוף ההליך, מצאתי לנכון להורות על שחרור הרכב בתנאים הבאים:

- א. הפקדת סך של 10,000 ₪ (המהווה כ- 12% משווי);
- ב. שעבוד פוליסת הביטוח של הרכב לטובת משטרת ישראל;
- ג. התחייבות המבקש לחדש את הביטוח המקיף לרכב;
- ד. רישום צו איסור דיספוזיציה במשרד הרישוי;
- ה. רישום שעבוד ברשם המשכונות;
- ו. חתימת המבקש על התחייבות בסכום של 20,000 ₪ למסירת הרכב למשטרה ככל ובית המשפט יורה על חילוטו.

מאחר שהרכב תפוס מאז יום 19.3.23 תוקפו של הצו יהיה עד ליום 7.6.23. ככל ולא יוגש כתב אישום עד למועד האמור יבוטל הצו ותוחזר ההפקדה.

זכות ערר כדין.

המשיבה תאסוף את תיקי החקירה בתיאום עם מזכירות בית המשפט.

ניתנה היום, ט"ז אייר תשפ"ג, 07 מאי 2023, בהעדר הצדדים.